

Bruto domaći proizvod Crne Gore za 2012. godinu

Realna stopa bruto domaćeg proizvoda u 2012. godini iznosila je – 2,5%.

U ovom saopštenju objavljuju se rezultati obračuna bruto domaćeg proizvoda (BDP-a) Crne Gore za 2012. godinu, po proizvodnoj i potrošnoj metodi, u tekućim i stalnim cijenama. Rezultati obračuna za 2012. godinu zasnovani su na izvorima podataka koji su sveobuhvatni i u potpunosti uporedivi sa rezultatima obračuna BDP-a za 2011. godinu, koji su djelimično revidirani usled izmjene izvora podataka statistike Bilansa plaćanja-CBCG. Nastale izmjene dovele su do promjene strukture BDP-a za 2011. godinu, ali ne i do promjene ukupnog iznosa.

Bruto domaći proizvod Crne Gore u 2012. godini iznosi 3 149 miliona eura, dok je u 2011. godini iznosio 3 234 miliona eura.

Bruto domaći proizvod po stanovniku u 2012. godini iznosi 5 063 eura, dok je u 2011. godini iznosio 5 211 eura.

	2011	2012
1. Bruto domaći proizvod u tekućim cijenama, mil. EUR	3 234	3 149
2. Stanovništvo, hilj.	620,6	622,0
3. Bruto domaći proizvod po stanovniku, EUR <i>3= (1/2)</i>	5 211	5 063
4. Bruto domaći proizvod u stalnim cijenama (cijene prethodne godine), mil. EUR	3 204	3 152
5. Realni rast BDP-a (%) <i>(BDP u stalnim cijenama tekuće godine/BDP u tekućim cijenama prethodne godine) x 100 - 100</i>	3,2	-2,5
6. Nominalni rast BDP-a (%) <i>(BDP u tekućim cijenama tekuće godine / BDP u tekućim cijenama prethodne godine) x 100 - 100</i>	4,2	-2,6
7. Deflator (%) <i>(BDP u tekućim cijenama tekuće godine / BDP u stalnim cijenama tekuće godine) x 100 - 100</i>	0,9	-0,1

Tabela 1. Bruto vrijednost proizvodnje i bruto dodata vrijednost u tekućim cijenama, 2011. – 2012. godina

u hilj. EUR

Klasifikacija djelatnosti		Bruto vrijednost proizvodnje		Intermedijalna potrošnja		Bruto dodata vrijednost	
		2011	2012	2011	2012	2011	2012
A	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	424 997	394 423	168 271	162 411	256 726	232 012
B	Vađenje rude i kamena	69 729	65 900	34 004	32 309	35 725	33 591
C	Prerađivačka industrija	558 502	503 049	395 967	367 587	162 535	135 462
D	Snabdijevanje električnom energijom	178 827	194 210	113 403	104 502	65 424	89 708
E	Snabdijevanje vodom	90 272	91 617	23 042	22 755	67 230	68 862
F	Građevinarstvo	548 109	516 829	390 028	371 637	158 081	145 192
G	Trgovina na veliko i trgovina na malo i popravka motornih vozila i motocikala	771 102	747 482	379 416	361 149	391 686	386 333
H	Saobraćaj i skladištenje	316 847	309 858	165 967	179 571	150 880	130 287
I	Usluge pružanja smještaja i ishrane	358 697	387 439	151 521	176 928	207 176	210 511
J	Informisanje i komunikacije	298 835	292 656	133 878	138 068	164 957	154 588
K	Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	196 551	192 900	64 713	63 819	131 838	129 081
L	Poslovanje nekretninama	281 281	294 311	61 406	68 038	219 875	226 273
M	Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	227 888	232 145	139 713	142 287	88 175	89 858
N	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	87 671	102 728	60 916	73 376	26 755	29 352
O	Državna uprava i odbrana i obavezno socijalno osiguranje	404 940	381 523	148 010	135 217	256 930	246 306
P	Obrazovanje	153 519	156 046	14 247	13 192	139 272	142 854
Q	Zdravstvo i socijalna zaštita	192 942	195 573	70 983	71 196	121 959	124 377
R	Umjetničke, zabavne i rekreativne djelatnosti	93 281	105 717	53 474	66 883	39 807	38 834
S+T	Ostale uslužne djelatnosti; Djelatnosti domaćinstva kao poslodavca	41 373	41 783	21 736	19 650	19 637	22 133
U	Djelatnosti eksteritorijalnih organizacija i tijela
Ukupno		5 295 363	5 206 189	2 590 695	2 570 575	2 704 668	2 635 614
Porezi na proizvode minus subvencije na proizvode						529 392	513 243
BRUTO DOMAĆI PROIZVOD (tekuće cijene)						3 234 060	3 148 857

Grafik 1. Učešće intermedijalne potrošnje i bruto dodate vrijednosti u bruto vrijednost proizvodnje (u %), 2012. godina

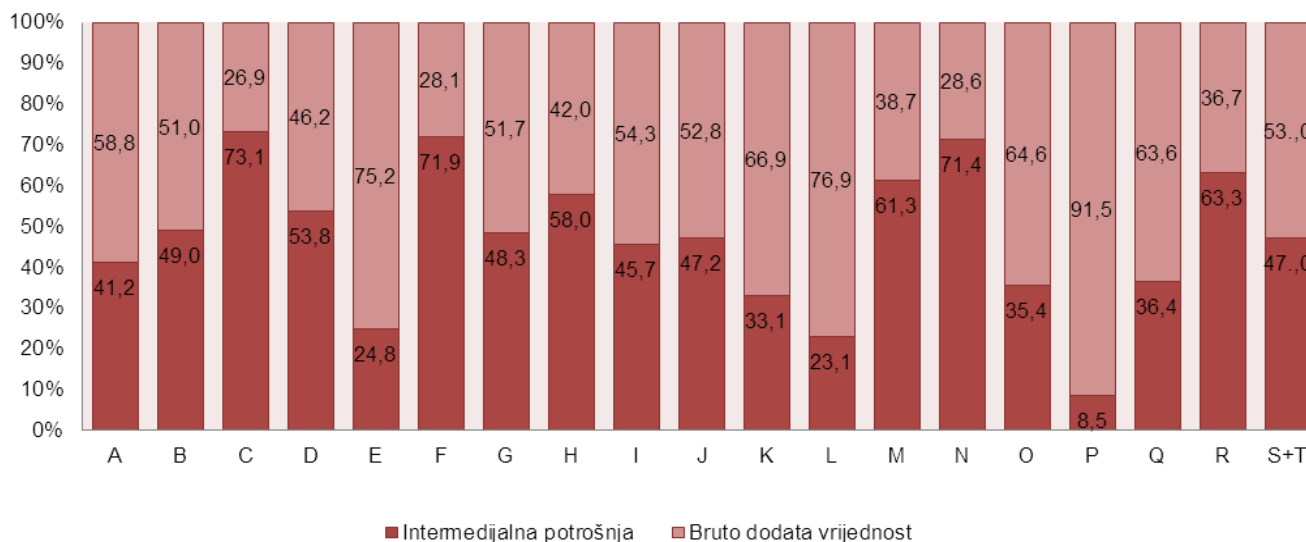
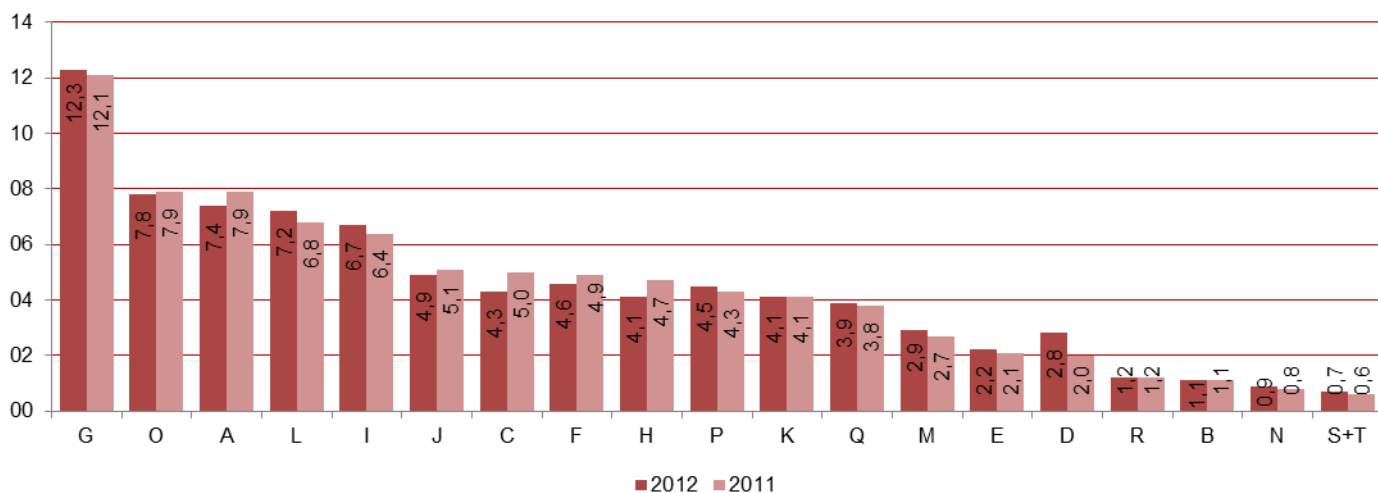

Tabela 2. Indeksi nominalnog rasta, struktura BDP-a i bruto dodata vrijednost u tekućim cijenama, 2011. - 2012. godina

Klasifikacija djelatnosti		Bruto dodata vrijednost (hilj. EUR)		Indeksi nominalnog rasta ¹	Struktura BDP- a (%)	
		2011	2012		2011	2012
A	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	256 726	232 012	90,4	7,9	7,4
B	Vađenje rude i kamena	35 725	33 591	94,0	1,1	1,1
C	Prerađivačka industrija	162 535	135 462	83,3	5,0	4,3
D	Snabdijevanje električnom energijom	65 424	89 708	137,1	2,0	2,8
E	Snabdijevanje vodom	67 230	68 862	102,4	2,1	2,2
F	Građevinarstvo	158 081	145 192	91,8	4,9	4,6
G	Trgovina na veliko i trgovina na malo i popravka motornih vozila i motocikala	391 686	386 333	98,6	12,1	12,3
H	Saobraćaj i skladištenje	150 880	130 287	86,4	4,7	4,1
I	Usluge pružanja smještaja i ishrane	207 176	210 511	101,6	6,4	6,7
J	Informisanje i komunikacije	164 957	154 588	93,7	5,1	4,9
K	Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	131 838	129 081	97,9	4,1	4,1
L	Poslovanje nekretninama	219 875	226 273	102,9	6,8	7,2
M	Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	88 175	89 858	101,9	2,7	2,9
N	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	26 755	29 352	109,7	0,8	0,9
O	Državna uprava i odbrana i obavezno socijalno osiguranje	256 930	246 306	95,9	7,9	7,8
P	Obrazovanje	139 272	142 854	102,6	4,3	4,5
Q	Zdravstvo i socijalna zaštita	121 959	124 377	102,0	3,8	3,9
R	Umjetničke, zabavne i rekreativne djelatnosti	39 807	38 834	97,6	1,2	1,2
S+T	Ostale uslužne djelatnosti ; Djelatnosti domaćinstva kao poslodavca	19 637	22 133	112,7	0,6	0,7
U	Djelatnosti eksteritorijalnih organizacija i tijela
Ukupno		2 704 668	2 635 614	97,4	83,6	83,7
Porezi na proizvode minus subvencije na proizvode		529 392	513 243	96,9	16,4	16,3
BRUTO DOMAĆI PROIZVOD (tekuće cijene)		3 234 060	3 148 857	97,4	100,0	100,0

Grafik 2. Struktura BDP-a u tekućim cijenama (u %), 2012.godina

¹ Indeks nominalnog rasta = (BDP u tekućim cijenama tekuće godine / BDP u tekućim cijenama prethodne godine) * 100

Tabela 3. Bruto dodata vrijednost, u tekućim i stalnim cijenama i stope realnog rasta, 2012. godina

Klasifikacija djelatnosti		Bruto dodata vrijednost (hilj. EUR)			Stope realnog rasta (%) ²
		Tekuće cijene 2011	Tekuće cijene 2012	Stalne cijene 2012	2012
A	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	256 726	232 012	229 831	-10,5
B	Vađenje rude i kamena	35 725	33 591	32 957	-7,7
C	Prerađivačka industrija	162 535	135 462	141 571	-12,9
D	Snabdijevanje električnom energijom	65 424	89 708	66 340	1,4
E	Snabdijevanje vodom	67 230	68 862	67 271	0,1
F	Građevinarstvo	158 081	145 192	139 269	-11,9
G	Trgovina na veliko i trgovina na malo i popravka motornih vozila i motocikala	391 686	386 333	384 657	-1,8
H	Saobraćaj i skladištenje	150 880	130 287	144 726	-4,1
I	Usluge pružanja smještaja i ishrane	207 176	210 511	213 826	3,2
J	Informisanje i komunikacije	164 957	154 588	168 552	2,2
K	Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	131 838	129 081	129 519	-1,8
L	Poslovanje nekretninama	219 875	226 273	221 854	0,9
M	Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	88 175	89 858	91 656	3,9
N	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	26 755	29 352	27 914	4,3
O	Državna uprava i odbrana i obavezno socijalno osiguranje	256 930	246 306	264 124	2,8
P	Obrazovanje	139 272	142 854	143 868	3,3
Q	Zdravstvo i socijalna zaštita	121 959	124 377	122 255	0,2
R	Umjetničke, zabavne i rekreativne djelatnosti	39 807	38 834	40 784	2,5
S+T	Ostale uslužne djelatnosti ; Djelatnosti domaćinstva kao poslodavca	19 637	22 133	19 254	-2,0
U	Djelatnosti eksteritorijalnih organizacija i tijela
Ukupno		2 704 668	2 635 614	2 650 228	-2,0
Porezi na proizvode minus subvencije na proizvode		529 392	513 243	501 499	-5,3
BRUTO DOMAĆI PROIZVOD		3 234 060	3 148 857	3 151 727	-2,5

Grafik 3. Stope realnog rasta (u %), 2012. godina

² Stopa realnog rasta = (BDV u stalnim cijenama tekuće godine / BDV u tekućim cijenama prethodne godine) * 100 - 100

Tabela 4. Bruto dodata vrijednost i struktura BDP-a u stalnim cijenama, 2012. godina

Klasifikacija djelatnosti		Bruto dodata vrijednost (hilj. EUR)	Struktura BDP-a (%)
		2012	2012
A	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	229 831	7,3
B	Vađenje rude i kamena	32 957	1,0
C	Prerađivačka industrija	141 571	4,5
D	Snabdijevanje električnom energijom	66 340	2,1
E	Snabdijevanje vodom	67 271	2,1
F	Građevinarstvo	139 269	4,4
G	Trgovina na veliko i trgovina na malo i popravka motornih vozila i motocikala	384 657	12,2
H	Saobraćaj i skladištenje	144 726	4,6
I	Usluge pružanja smještaja i ishrane	213 826	6,8
J	Informisanje i komunikacije	168 552	5,3
K	Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	129 519	4,1
L	Poslovanje nekretninama	221 854	7,0
M	Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	91 656	2,9
N	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	27 914	0,9
O	Državna uprava i odbrana i obavezno socijalno osiguranje	264 124	8,4
P	Obrazovanje	143 868	4,6
Q	Zdravstvo i socijalna zaštita	122 255	3,9
R	Umjetničke, zabavne i rekreativne djelatnosti	40 784	1,3
S+T	Ostale uslužne djelatnosti ; Djelatnosti domaćinstva kao poslodavca	19 253	0,6
U	Djelatnosti eksteritorijalnih organizacija i tijela
Ukupno		2 650 228	84,1
Porezi na proizvode minus subvencije na proizvode		501 499	15,9
BRUTO DOMAĆI PROIZVOD (stalne cijene)		3 151 727	100,0

Grafik 4. Struktura BDP-a u stalnim cijenama (u %), 2012. godina

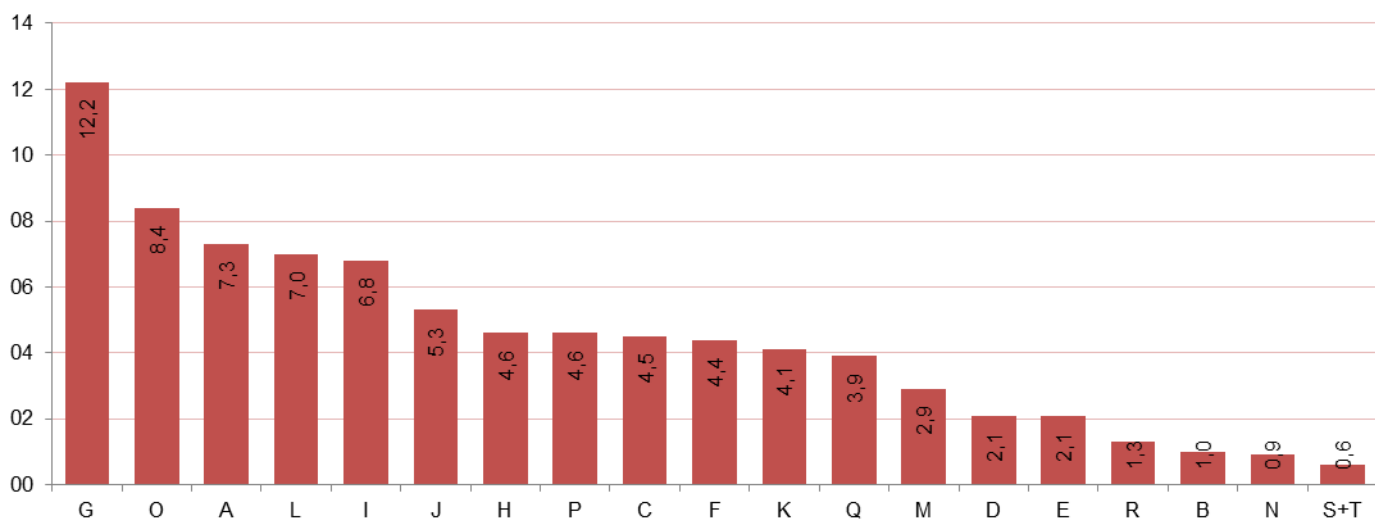

Tabela 5. Struktura BDP-a po kategorijama potrošnje u tekućim cijenama, 2011. - 2012. godina

Kategorija potrošnje		Vrijednost (hilj. EUR)		Struktura BDP-a (%)	
		2011	2012	2011	2012
1= (1.1+1.2)	Finalna potrošnja	3 362 682	3 311 077	104,0	105,2
1.1	Lična potrošnja domaćinstava	2 667 366	2 631 969	82,5	83,6
1.2= (a+b)	Potrošnja države	695 316	679 108	21,5	21,6
a)	<i>individualna</i>	304 213	308 328	9,4	9,8
b)	<i>kolektivna</i>	391 103	370 780	12,1	11,8
2	Bruto investicije u osnovna sredstva	596 453	583 824	18,4	18,5
3	Promjene zaliha	-8 091	30 907	-0,3	1,0
4= (4.1-4.2)	Saldo izvoza i uvoza roba i usluga	-716 984	-776 951	-22,1	-24,7
4.1= (a+b)	Izvoz roba i usluga	1 382 597	1 389 430	42,7	44,1
a)	<i>izvoz roba</i>	476 547	391 861	14,7	12,4
b)	<i>izvoz usluga</i>	906 050	997 569	28,0	31,7
4.2= (a+b)	Uvoz roba i usluga	2 099 581	2 166 381	64,9	68,8
a)	<i>uvoz roba</i>	1 782 793	1 781 065	55,1	56,6
b)	<i>uvoz usluga</i>	316 788	385 316	9,8	12,2
5= (1+2+3+4)	BRUTO DOMAĆI PROIZVOD (tekuće cijene)	3 234 060	3 148 857	100,0	100,0

Grafik 5. Struktura BDP-a po kategorijama potrošnje u tekućim cijenama (u %)

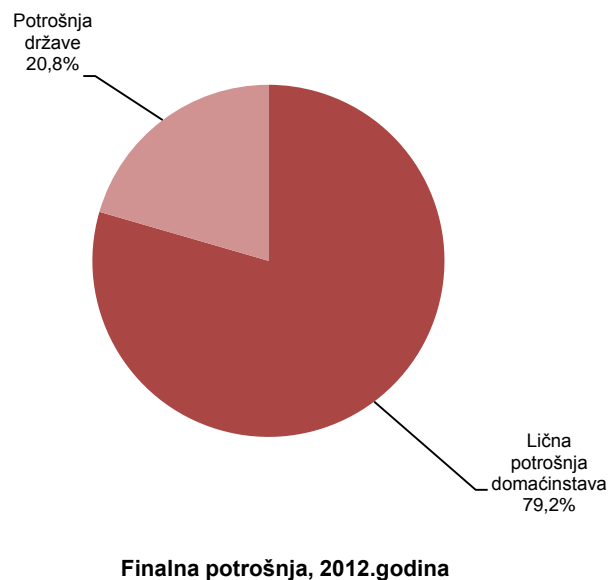
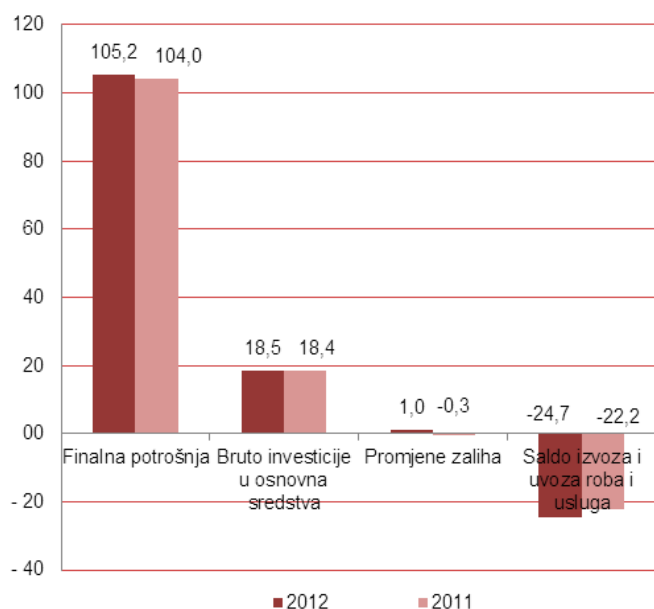
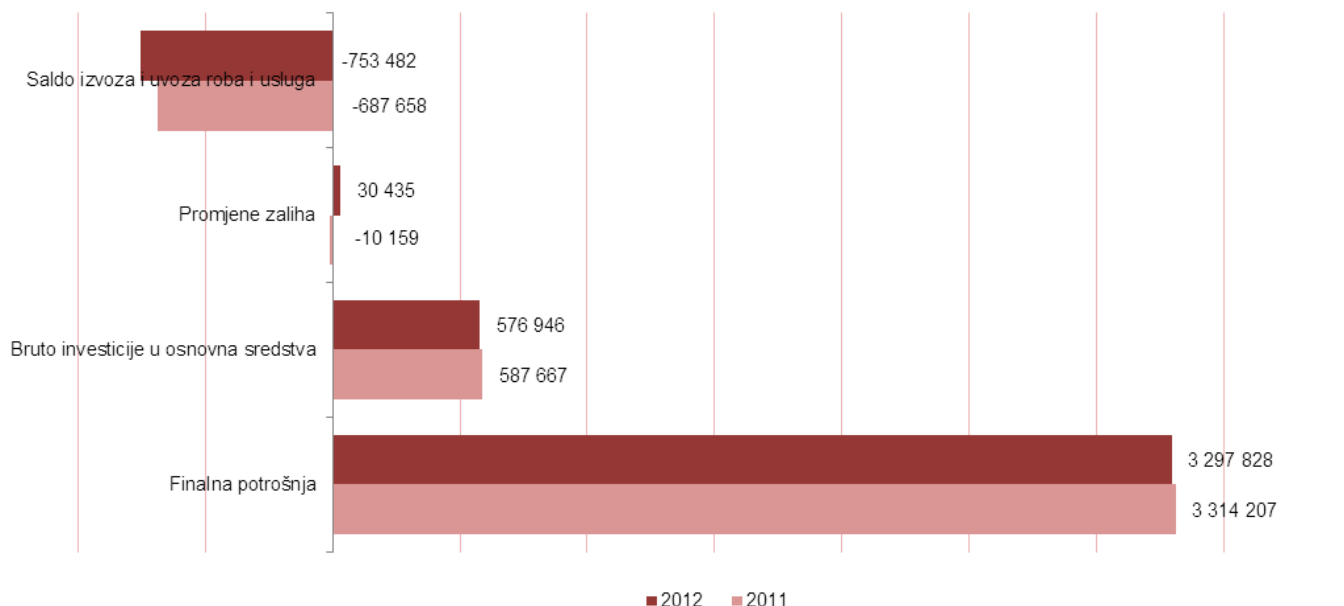

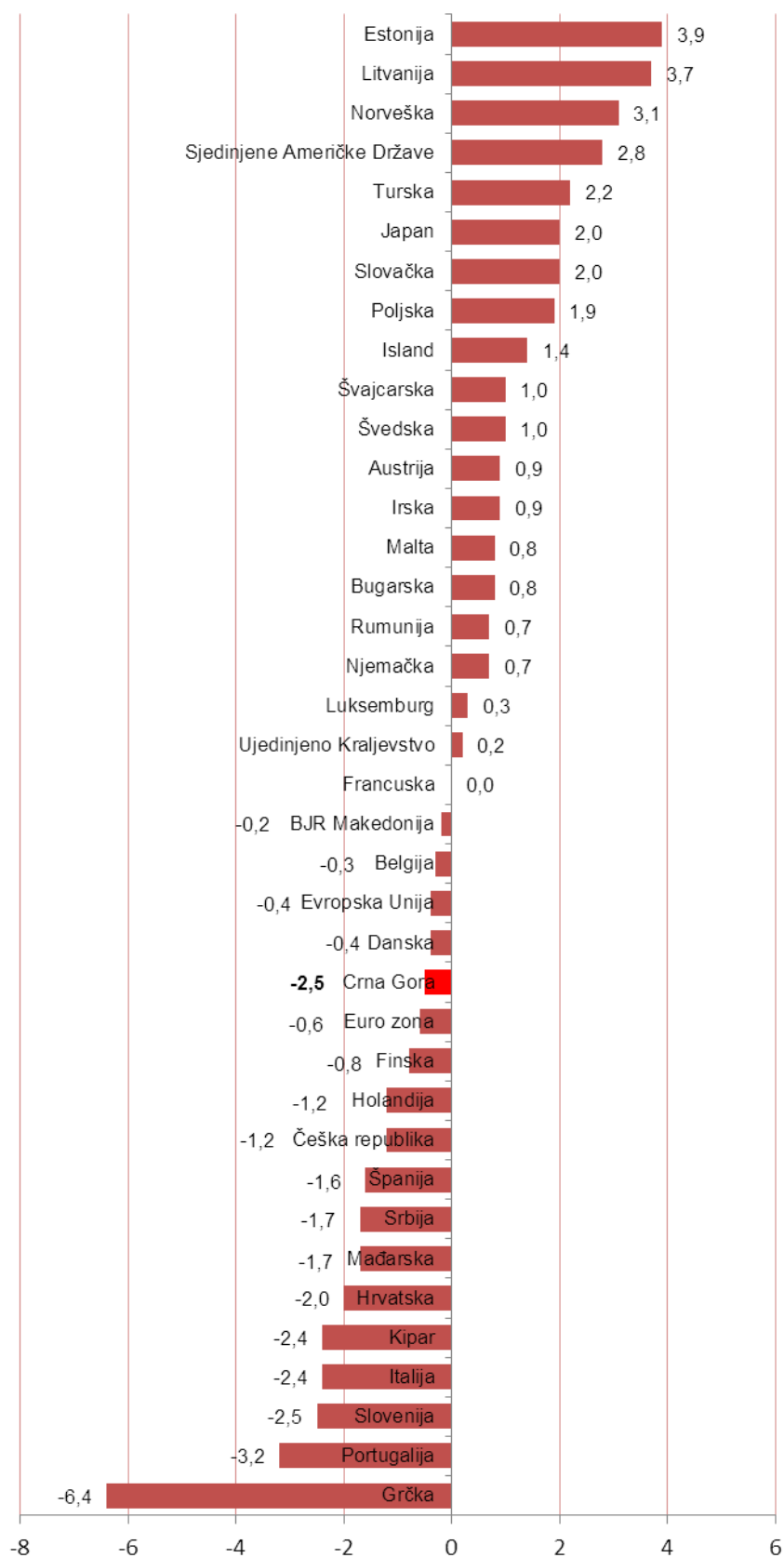
Tabela 6: Struktura BDP-a po kategorijama potrošnje u stalnim cijenama, 2011. - 2012. godina

Kategorije potrošnje		Vrijednost (hilj. EUR)		Struktura BDP-a (%)	
		2011	2012	2011	2012
1= (1.1+1.2)	Finalna potrošnja	3 314 207	3 297 828	103,4	104,6
1.1	Lična potrošnja domaćinstava	2 598 904	2 581 088	81,1	81,9
1.2= (a+b)	Potrošnja države	715 303	716 740	22,3	22,7
a)	<i>individualna</i>	327 631	312 731	10,2	9,9
b)	<i>kolektivna</i>	387 672	404 009	12,1	12,8
2	Bruto investicije u osnovna sredstva	587 667	576 946	18,3	18,3
3	Promjene zaliha	-10 159	30 435	-0,3	1,0
4= (4.1-4.2)	Saldo izvoza i uvoza roba i usluga	-687 658	-753 482	-21,4	-23,9
4.1= (a+b)	Izvoz roba i usluga	1 294 786	1 365 831	40,4	43,3
a)	<i>izvoz roba</i>	438 406	403 855	13,7	12,8
b)	<i>izvoz usluga</i>	856 380	961 976	26,7	30,5
4.2= (a+b)	Uvoz roba i usluga	1 982 444	2 119 313	61,8	67,2
a)	<i>uvoz roba</i>	1 673 984	1 757 514	52,2	55,8
b)	<i>uvoz usluga</i>	308 460	361 799	9,6	11,5
5= (1+2+3+4)	BRUTO DOMAĆI PROIZVOD (stalne cijene)	3 204 057	3 151 727	100,0	100,0

Grafik 6. Kategorije potrošnje u stalnim cijenama (u hilj. EUR), 2011. - 2012. godina

Grafik 7: Međunarodni pregled stopa realnog rasta BDP-a, 2012. godina

Podaci o stopama realnog rasta BDP-a koje objavljuje EUROSTAT nalaze se na internet adresi:
<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tec00115>

METODOLOŠKA OBJAŠNJENJA

Metodološki koncept, definicije i klasifikacije

Korišćena metodologija je u skladu sa Sistemom nacionalnih računa (SNA'93) i Evropskim sistemom nacionalnih računa (ESA'95).

Bruto domaći proizvod (BDP) mjeri ukupnu vrijednost dobara i pruženih usluga koje su proizvele rezidentne institucionalne jedinice.

MONSTAT sprovodi obračun BDP-a po proizvodnoj i potrošnoj metodi i obračuni su međusobno nezavisni.

Obračun BDP-a uključuje sve djelatnosti unutar granica proizvodnje definisane metodologijama SNA'93 i ESA'95 i obuhvata cjelokupnu teritoriju Crne Gore.

Procjena neobuhvaćene ekonomije, za legalni dio ekonomskih aktivnosti, djelimično je uključena u obračun BDP-a.

Nelegalne aktivnosti: droga, prostitucija, krijumčarenje ljudi, nelegalna trgovina CD-a, video kasete, nelegalno korišćenje softvera, prodaja oružja i dr. nijesu uključene u obračun BDP-a .

Klasifikacija ekonomskih jedinica po djelatnostima u skladu je sa Klasifikacijom djelatnosti koja je usklađena sa Klasifikacijom ekonomskih djelatnosti Evropske zajednice (NACE Rev.2).

Metodologija obračuna

Proizvodna metoda

Osnovne kategorije obračuna BDP-a po proizvodnoj metodi su:

Bruto vrijednost proizvodnje se definiše kao tržišna vrijednost svih proizvedenih roba i usluga. Obračunata je po djelatnostima u približnim osnovnim cijenama, jer su sve subvencije tretirane kao subvencije na proizvode i uzete u obračun na nivou nacionalne ekonomije.

Intermedijalna potrošnja po nabavnim cijenama je vrijednost proizvoda i usluga koji se transformišu, koriste ili troše u procesu proizvodnje.

Bruto dodata vrijednost predstavlja razliku između bruto vrijednosti proizvodnje i intermedijalne (međufazne) potrošnje.

Bruto domaći proizvod u tržišnim cijenama iskazuje vrijednost svih proizvedenih dobara i usluga rezidentnih jedinica, tj. zbir bruto dodatih vrijednosti po djelatnostima i poreza na proizvode umanjениh za subvencije na proizvode.

U obračun Intermedijalne potrošnje po djelatnostima uključene su usluge finansijskog posredovanja indirektno mjerene (FISIM) čime je obračun BDP-a usklađen sa Evropskim standardima.

Tekuće cijene

Obračun bruto dodate vrijednosti u tekućim cijenama najvećim dijelom zasniva se na podacima Završnih računa preduzeća (Bilans uspjeha i Statistički aneks) i podacima redovnih statističkih istraživanja.

Kvalitet podataka Završnih računa je poboljšan dodatnim procjenama uz korišćenje podataka iz statistike poljoprivrede, industrije, građevinarstva, trgovine na veliko i malo, turizma, saobraćaja i ostalih statistika. Takođe, korišćeni su i administrativni podaci Centralne banke Crne Gore, Poreske uprave, Uprave carina i Ministarstva finansija.

Korišćeni podaci prilagođeni su metodološkim zahtjevima SNA'93 i ESA'95, a u pojedinim slučajevima su izvršene procjene na osnovu raspoloživih podataka.

Stalne cijene

Obračun BDP-a po proizvodnoj metodi urađen je i u stalnim cijenama. Za sektor Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo obračun u stalnim cijenama je izvršen primjenom metode dvostruke deflacije, a za ostale sektore primijenjen je metod jednostruke ekstrapolacije.

Potrošna metoda

Tekuće cijene

Obračun BDP-a po potrošnoj metodi u tekućim cijenama zasniva se na podacima iz redovnih istraživanja MONSTAT-a, Uprave carina, Ministarstva finansija, Centralne banke Crne Gore.

Za obračun lične potrošnje domaćinstava korišćeni su podaci iz redovnih istraživanja MONSTAT-a, kao i iz različitih administrativnih i ostalih raspoloživih izvora. Glavni izvor podataka je Anketa o potrošnji domaćinstava. Korišćena je COICOP klasifikacija na četvrtom nivou. Za obračun lične potrošnje domaćinstava primijenjen je metod Robnih tokova (Commodity flow approach) koji predstavlja balans svih tokova roba i usluga proizvedenih i uvezenih na jednoj strani i korišćenih i izvezenih na drugoj strani.

Podaci o izdacima države izračunati su na osnovu podataka Ministarstva finansija i Završnog računa budžeta Crne Gore. Individualna potrošnja države obuhvata rashode za obrazovanje, zdravstvo, socijalnu zaštitu, sport, kulturu i rekreaciju. Ostali rashodi države predstavljaju kolektivnu potrošnju (opšte javne službe, vojna i civilna odbrana sa ministarstvom, stambeno-komunalni poslovi i sl.).

Bruto investicije u osnovna sredstva pravnih lica obračunate su na osnovu metode Robnih tokova (Commodity flow approach) i podataka iz Godišnjeg istraživanja o investicijama u osnovna sredstva koje sprovodi MONSTAT. Bruto investicije u osnovna sredstva za nekorporativni sektor (građevinarstvo, poljoprivreda i dr.) procijenjeni su na osnovu raspoloživih podataka iz redovnih statističkih istraživanja.

Podaci o izvozu i uvozu usluga zasnivaju se na podacima Bilansa plaćanja Centralne banke Crne Gore. Podaci o izvozu i uvozu roba zasnovani su na podacima MONSTAT-a tj. statistike spoljne trgovine po specijalnom sistemu.

Stalne cijene

Obračun BDP-a po potrošnoj metodi urađen je i u stalnim cijenama. Na osnovu raspoloživih podataka obračun je izvršen u stalnim cijenama primjenom metode ekstrapolacije za potrošnu kategoriju Potrošnja države, a za sve ostale potrošne kategorije obračun u stalnim cijenama je izvršen primjenom metode deflacije.

Tiraž: 60 primjeraka

Izdaje i štampa Zavod za statistiku Crne Gore (MONSTAT)
81000 Podgorica, IV Proleterske br.2, telefon (+382) 20 230-811, tel/fax (+382) 20 230-814

Saopštenje pripremio:

Odsjek makro-ekonomskih statistika i nacionalnih računa

tel/fax +382-20-230 937

Web: www.monstat.org

email: contact@monstat.org